

معماری مساجد، موسیقی نور

مهروش کاظمی شیشوان^۱، سعید مدنی قرا خانلو^۲

۱- استادیار دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر- ایران

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه هنر معماری دانشگاه آزاد اسلامی اسکو- ایران

چکیده

هنر و معماری اسلامی جلوه حسن و جمال الهی است. بدین معنا عالم جز تجلی حق به واسطه نور مطلق نیست و زیبایی جهان نتیجه نور الهی است. تجلی رمزگونه نور طبیعی در فضاهای عبادی مساجد قدیمی، دگرگونی شگرفی در مکان ایجاد کرده و موجب افزایش کیفیت معنوی این فضاها شده است. تأملی کوتاه در آثار گوناگون معماری اسلامی ایران در دوره های مختلف روشننگر این حقیقت است که معماران ما همواره در جست و جوی نظم در عناصر، اجزاء، فضاها و بناها بوده اند و برای رسیدن به این مهم از عناصر و اجزای متعدد بهره می گرفتند که یکی از این عناصر نور است نور در معماری اسلامی ایران همیشه به منزله روشن کردن کامل فضای معماری به کار نمی رود؛ بلکه گاهی جنبه عرفانی و مقدس به خود گرفته و جنبه های دیگر فضا (رنگ، بافت و...) را تحت تأثیر قرار می دهد و گاهی بر آنها تأکید می کند. ضرب آهنگ (ریتم) نوری در معماری اسلامی نقش بسزایی در تبیین تحول و توالی فضا ایفا می کند، به گونه ای که می توان گفت نقش کاربردی توالی فضا به وسیله نور در این معماری در سه مؤلفه مکث، حرکت و تأکید تبیین می شود؛ از این رو می توان این گونه بیان کرد که توالی فضا به وسیله نور به عنوان یک مؤلفه در زمینه هنرهای اسلامی بسیار مورد توجه قرار گرفته و این توجه و اهمیت نشان از جایگاه این اصل در شاکله تفکر اسلامی است. مسجد، محل تجلی مجموعه ای از هنرهایی است که مصداق مسلم هنر شهودی است.

واژگان کلیدی: معماری، مسجد، نور، اسلامی